

Livets gang i Skuldelev-Selsø fra 1947

Af Jan Jensen

Livet centrerede sig omkring skolen, kirken, brugsen og kroen.

Jeg synes, jeg har oplevet en god tid i et levende og varieret område; husmandsstederne med deres dyrehold, køer-grise-høns, flittige mennesker i et mylder af liv; det krævede opfindsomhed at få de små brug til at løbe rundt. Og så var der gårdene med deres folkehold, som gav liv i 'klubben' og somme tider lidt nyt blod til egnen.

I skolen kom alle børn fra Skuldelev Sogn – 1. klasse: 1.-2. årgang, 2. klasse: 3.-4. årgang, 3. klasse: 5.-6. årgang og 4. klasse: 7. årgang – mesterligt ledet af førstelærer Ejner Hansen, som også var kirkesanger. Desuden underviste skiftende lærere og præsten.

Skuldelev Strand med havn.

Vi unger havde en legeplads, som omfattede kirkebakken, gadekæret, "Bakkerne" (Skuldelev Ås), stranden og mosen med de gamle tørvegrave over for grusgraven. Alt efter årstiden legede vi på isen og kørte i slæde, legede røvere og soldater, gik i vandet ved havnen eller fiskede. Et sandt eldorado at have oplevet.

En ting, jeg husker fra de mørke aftener, var stilheden i stuen, mens Pressens Radioavis, gammel dansemusik og eventuelt et hørspil blev aflyttet. Derefter blev radioen slukket, og så var den højeste lyd

urets tikken, og så tømrer og elektriker Ammitzbølls raske gang på sine jernbeslåede træsko, når han gik sin runde for at tilse, om der var lys i gadelygterne. Bylauget krævede penge ind til driften, og man betalte efter formåen: 2 kr., 5 kr. eller for brugsudleverens vedkommende 10 kr. – han var den mest velbeslåede.

Det var en stille hygge med de små fortrædeligheder, der nu engang hører med til livet. Min egen tid i Skuldelev begynder i 1947, hvor mine forældre flyttede til byen. Min farfar boede dér, og ernærede sig blandt andet ved at være ægsamler for grosserer Thomsen, som eksporterede æg til England. Han bosatte sig derovre; det gik ham godt, og han byggede som sommerresidens en kæmpevilla i engelsk stil i Sønderby.

Farfar stod for ægindsamlingen her på egnen og afregningen med leverandørerne, som var konerne på gårde og husmandssteder. Da der blev krise i 1930'erne kunne Thomsen imidlertid ikke betale dem deres tilgodehavende, så samarbejdet mellem farfar og ham ophørte. Men farfar fortsatte med at samle æg og leverede dem nu til slagteriet i Frederikssund. Så kom det naturligt, at han på hestevognen tog pølser og andre slagtervarer med retur til kunder på Skuldelev-egnen, først lidt og senere mere omfattende. På den måde blev han den lokale slagter.

Da han i 1947 følte sig for gammel til at fortsætte, fik han min far med på at overtage forretningen. Mine forældre boede ved Helsingør i Nygård, hvor jeg netop var begyndt i skole. Så de flyttede til Skuldelev, og uden forudsætninger overhovedet blev far slagter; det var jo slet ikke gået i dag, men kravene til hygiejne og opbevaring af kødet var langt fra de samme som nu.

Jeg begyndte at hjælpe til i forretningen, da jeg var 12 år. Det gik jo lidt ud over friheden, men sådan er det jo med det arbejde. Og så måtte jeg lide den tort at få syet kitler af fru Hesselkjær (den lokale syerske).

Jeg kom i lære som slagter og arbejdede andre steder indtil jeg i 1965 kom hjem og overtog forretningen. En betydelig del af afsætningen skete ved, at jeg kørte faste, ugentlige salgsture i Østby- og Sønderby-området. Jeg havde varerne med i vognen og besøgte mange hjem. Normalt var husmoderen hjemme, men hvis det ikke var tilfældet, var der lagt en seddel med bestilling; og så gik jeg bare ind og lagde varerne i køleskabet. Betalingen fik jeg næste gang. Efterhånden som konerne fik udearbejde, faldt afsætningen, og i 1982 holdt jeg op med at køre salgsture.

En betydelig del af vores salg skete til sommerhusbeboere. Hvis vejret blev godt tidligt på sæsonen, kom sommerhusfolket tidligt ud i husene, og vores afsætning blev god. Vi var ligesom landmændene afhængige af vejret i vores forretning.

I Skuldelev havde vi en del butikker:

Brugsen med seks-syv ansatte, to købmænd, en bager, en slagter, der også var ægsamler, og fra cirka 1950 en Tatol-forretning.

Så var der "A .P." (Anders Peter Hansen), der kørte mælk til København, mursten fra teglværket ved Selsø , fragtkørsel og almindelig vognmandskørsel for folk. Desuden Noer med mørtelværket på Skuldelev Ås, som leverede en meget velanskrevet mørtel vidt omkring.

Skuldelev Brugsforening.

I byen var der også Smede-Frederiks maskinhandel og en anden smed, Rudolf Jacobsen, som blandt andet var kendt for at lave ålejern og reparere cykler, to tømrere, en snedker, en murer, en sadelmager, en børstenbinder, en glarmester, en møller, en frisør – som alle levede af at betjene byens og egnens borgere. Desuden sygekasse og kommunekontor, hvor Ejlersen klarede administrationen sammen med Lisa Danckert. Senere kom metalvarefabrikken, som vel nok toppede, mens Bjørn Christoffersen havde den (60-70 ansatte); en god arbejdsplads, selvom eftertiden har lært os, at den ved sin forurening med affaldsstoffer satte sig et kedeligt spor.

Ved Brugsen var der livlig trafik tidligt på dagen af mælkevogne, der lige skulle have varer med rundt på turen, og af kunder der stimedede til med indkøbskurven på armen. Nogle kom for at møde posten og ikke mindst for at få en snak; megen formidling af nyheder foregik ved disken i byens butikker (ikke at forveksle med sladder).

Ganske langsomt er de fleste af de små butikker og mindre håndværkere lukkede; enten man kan li' det eller ej, går der et stykke af en by tabt, hver gang en butik eller en håndværker – stor eller lille – lukker. Det hedder 'udvikling'. Teglværk, grusgrav, mørtelværk og mejeri var alle sammen gode, lokale arbejdspladser.

Da min historie begynder, var der fem familier, der levede af fiskeri ved Skuldelev havn, men nu er de alle væk. Men så er der kommet nogle nye virksomheder til i det nye erhvervsområde på Egevej. En maskinfabrik og et værksted med reparation af landbrugsmaskiner, et finmekanisk værksted og DSV's (De Sammensluttede Vognmænd) store kontor. Det sidste er nu lukket på grund af flaskehals-

problemer i trafikken ved Kronprins Frederiks Bro; problemer der giver alle, som pendler, masser af spildtid.

Skuldelev Kro har altid været et samlingspunkt. I krosalen var der gymnastik, rejsebio en gang om måneden, danseundervisning og diverse fester, blandt andet Brugsens juletræ 4. juledag. Efter branden i 1965 blev den genopbygget, og ved den nye kromand Drejsigs dygtighed blev den et landskendt spisested med revy om sommeren.

Skuldelev Kro.

Den gamle skole i Skuldelev lå ved siden af Brugsen, men blev i 1955 afløst af den ny centralskole, hvor også børnene fra de små skoler i Østby og Sønderby flyttede til. Den ny skoleordning betød meget for de to små byer.

Apropos kultur, så står vores cirka 900 år gamle kirke støt på bakken, og noget tyder på, at sognet er et godt sted at være, for præsterne bliver længe; de sidste to foreløbig cirka 60 år tilsammen.

Skuldelev Kirke.

I den anden ende af byen er sportsklubben "Kilden" en ikke mindre vigtig kulturformidler. Der nås måske ikke de tårnhøje resultater, men en masse gode og livslange venskaber har kampene på banen givet.

Skuldelev havde en del personer, der var med til at sætte kulør på hverdagen. Blandt dem var "Røghans", der var træskomand og røgmand; affaldstræet fra træskoproduktionen var velegnet som brændsel i røgovnen, hvor de lokale fik røget skinker m.m. Han var sådan en rar mand, der altid havde en frisk, skæv bemærkning.

En af hans kommentarer om vinteren kunne være: "Det er saks'me lummert i dag." Den faldt, når det frøs 14-16 grader udenfor. Han elskede stegeflæsk, jo mere fedt, jo bedre. Hvis der så stod en anden kunde i butikken og følte trang til at fortælle ham, at det nok ikke var så sundt for hans helbred, var hans svar: "Jeg vil hellere leve lidt godt, og så en dag længere."

Rigtig mange havde øgenavne. Det gjaldt også "Sorte-Hans", der var meget mørk i løden. Han arbejdede med lidt af hvert, af og til på Selsø teglværk, andre gange i grusgraven på Skuldelev Ås, men mest tid brugte han måske på at fiske fra Skuldelev havn. Han stod bag mange practical jokes. En meget tidlig morgen kom han med sin makker på vej til havnen forbi en have med et pæretræ med indbydende frugt. Han og makkeren tog en bid af alle de pærer, de kunne nå op til, idet de dog lod pærerne blive hængende på træet. Ejeren blev ikke netop begejstret ved 'prøvesmagningen'.

Når han om formiddagen ofte besøgte "Anna-købmand" i hendes lille butik, hvis vareudvalg var yderst begrænset, var hans yndlingsfornøjelse at fortælle en historie, som han opfandt på stedet, og som var pure løgn. Så vidste han, at 'nyhedsformidlingen' i løbet af dagen ville bringe historien byen rundt. Til aften morede det ham at høre historien genfortalt for at høre, hvad den var blevet til i dagens løb!

Anna-købmands vigtigste handelsvare var benzin. Når hun fik en ny leverance, skulle betalingen falde kontant. Nu var finanserne ikke hendes stærke side, og det skete mere end én gang, at hun i hast måtte til naboer for at låne pengene.

Forfatteren

Jan Jensen er født 1940 og bor i Skuldelev, og han har været slagtermester i Skuldelev 1965-2005.

Fotografierne

Skuldelev Strand med havn (udateret billede venligst udlånt af Harly Paaske, Skuldelev Dukkemuseum).

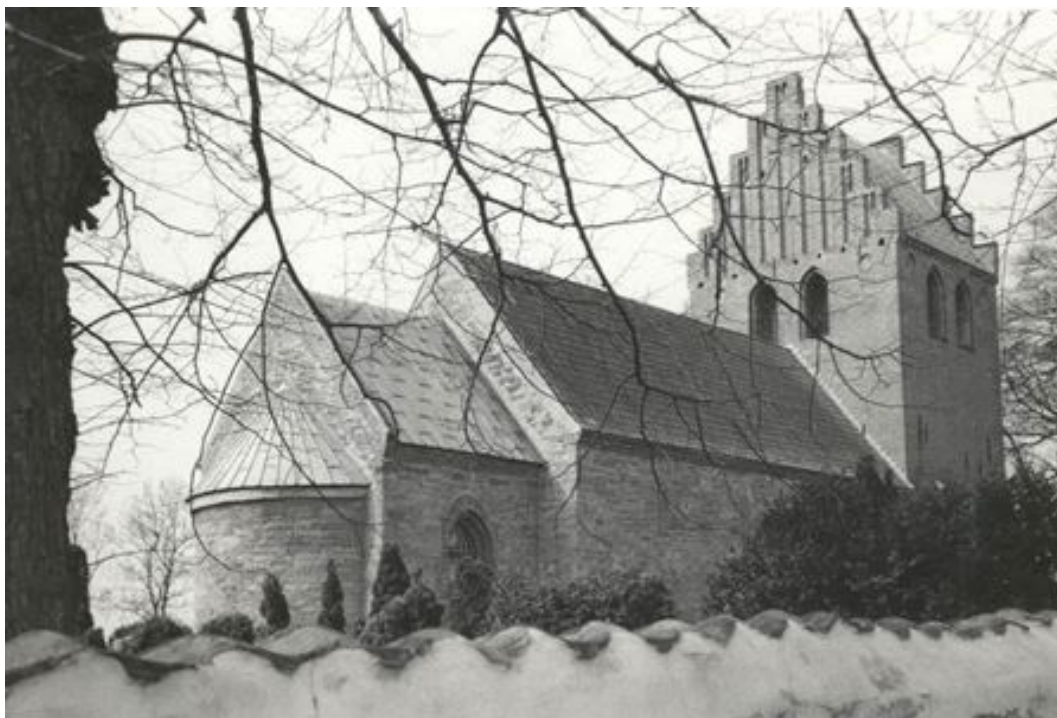
Bybillede fra Skuldelev med slagterbutikken (udateret). Tegnet af Ole Brandt, Skibby.

Skuldelev Brugsforening (udateret billede venligst udlånt af Harly Paaske, Skuldelev Dukkemuseum).

Skuldelev Kro (udateret).

Skuldelev Kirke. Fotograf Per Kofoed (1986).

Skuldelev Præstegård (udateret).

Marianne Larsen fra Skibby Lokalhistoriske Arkiv har hjulpet med at finde billederne til historien. Skulle der blandt læserne være nogle med yderligere oplysninger om billederne og de gengivne personer, hører arkivet gerne herom (henvendelse på Skibby Bibliotek).

Jan Jensen - fotograf Peter Rahbek 2009.